

kazala divjemu Turku, to tudi prostemu kmetu daje spoznati, kaj imamo Slovani tudi doma pričakovati od nje. Vse, kar se o tem govori in misli, ne sme se zapisati. To pa smemo zapisati, da si bo zaupanje sama izpodkopavala tista vlada, ki bo zoper ustajo. Sad bo žela ob volitvah. Je li mogoče, da, kdor želi Slovanom v Ercegovini in Bosni Turški jarem, da bi se Slovani v Avstriji drugače, bolje delal, jim kaj boljšega želel? Ne, ne! kdor onim želi tuj jarem, želi ga tudi nam. Prijatelji Turku tudi nas tlačijo pod tuji jarem tujega jezika, tujih šeg. Prijatelji Turku tudi v svobodni in enakopravni Avstriji nam Slovanom hočejo gospodovati po tuje. Zakaj naše gosposke, posebno sodnija, ki ima sveto nalogo delati pravico, še vedno slovenskega kmeta trpinči s tujim jezikom, katerega on ne razume? Je li to pravično? Kakor Turškim kristijanom, dajale so se tudi nam obljube, zagotovila, pa izpolnjujejo se — razun malih izjem — še vedno po Turški!

Če bi do sedaj še ne bili izgubili vse vere v pomoč od zgoraj, moramo jo zdaj, ko vidimo, da naši zoperniki so prijatelji celó Turku. Komur vera ne blaži srca, rad se strastim vdá.“

Magjari in Bosniško-Ercegovinska ustaja.

Pod tem naslovom je Zagrebški „Obzor“ prinesel članek v svojem 205. listu, ki grdemu in surovemu obnašanju Magjarskih časnikov in osobito „Pester Lloyd“ o ustaji Bosniški in Ercegovinski z možato besedo kliče: quousque tandem?

„Veliko besedo na Ogerskem ima časnikarstvo, in glavni organ vladajoče stranke je „Pest. Lloyd“, katerega ureduje — čifut (jud). „Pester Lloyd“ in „Neue fr. Presse“ prava sta brata in posebno zdaj o Bosniški in Ercegovinski ustaji divno harmonirata. Zveza in tesno prijateljstvo nove „Presse“ s Turško vlado ni nič novega; ta časnik je tako dobro poznan zaradi tega, kakor so poznane poulične ženske po svojem zaslužku; nikdo se tedaj o njem ne čudi, da kaže tako ljubav do Turka; al celó tako surov vendar ni, kakor je „Pester Lloyd“. Ta, kedar piše na korist Turku, piše prav po načinu „Azijatske kulture“, ki v krvi Magjarov se pretaka in odgovarja popolnoma naravi njegovih zaveznikov in prijateljev Turkov. „Pest. Lloyd“ pravi, da bi treba bilo dogodbe v Bosni in Ercegovini staviti v rubriko tatvine, razbojstva in ubojstva!! — Da je ta časnik napisal tako surovost, ni mu sicer zameriti, vsaj mu po možganih še roji podoba Šubri Jožija in Rože Šandora, teh divjakov Ogerskih, proti katerima je trebalo poslati celo armado, in ker še dandanes svet ni pozabil strahote divjaštva, ki so ga Magjari počenjali leta 1848 in 1849 v Bački in Banatu, ko so se borili za „svobodo Ogersko“. Nam ne pride na misel to Magjarsko borbo l. 1848 in 1849 krstiti tako, kakor „P. Lloyd“ psuje sedanjo ustajo v Bosni in Ercegovini, čeravno bi preje zaslužila to ime, ker njej je bil povod sebičen, začel se iz pohlepe ene stranke, in brez blagega navdušenja. — Al — piše „Obzor“ — vsemu je enkrat konec; tako tudi takošno postopanje Magjarskega časnikarstva prisili nas do tega, da bode konec Hrvaške potrpežljivosti.“

In mi — gledé na neizmerne psovke „Neue freie Presse“ in njenih nemških pajdašev — isto rečemo po nemški prislovice: „Der Krug geht so lange zum Brunnen, bis er bricht“. Naj damo čitateljem našim le en košček „Lloydove“ brutalitete za pokušnjo, kakor on piše o ustaji slovanskih kristijanov na Turškem:

„Derlei Tumulte behandelt man nicht als politische oder militärische Ereignisse, sondern im Notigenthelle des Blattes neben Raub, Mord, Diebstahl und anderen interessanten Vorkommnissen

des Tages. Die ganze Bewegung in der Hercegovina war also, wie wir es gleich anfangs an dieser Stelle gesagt, eine agrarische, die von einigen Bagabunden und Taugenichtsen zu einer politischen hinaufzuschrauben versucht wurde und die beim ersten energischen Auftreten der Regierungstruppen feig, elend und jämmerlich zusammenbrach.“

Oesterreich und die Südslaven.

Pod tem naslovom (slovenski rečeno „Avstrija in Jugoslovani“) je ravnokar v Zagrebu v nemškem jeziku prišla majhna brošurica na svitlo, katera z mirno besedo in zgodovinsko utrjeno kaže, naj bi Avstrija v tem za njo jako važnem trenutku ne igrala slepe miši, ampak na prid obeh svojih držav pokazala, da hoče dednica biti Bosne in Ercegovine. Pisatelj na koncu te brošurice pravi, da je namenjena posebno na adresu ministra vnanjih zadev grofa Andrassy-a ter sklepa svoj opomin s temi besedami: opomin ta izvira iz srca, katero je z vsemi nitkami navezano na veliko Avstrijsko očetnjava — iz srca patrijota, ki sicer vé, kdor ima krmilo državno v rokah, ne more lahkomisljeno prezirati pomislikov in težav, pa vendar se boji, da ne bi, kedar nevarnost preti, vsa prihodnost pod zeló šla.

Mnogovrstne novice.

* *Velikansk pogreb neke Egiptovske princesinje.* V Aleksandriji je umrla princesinja Hanem Zainub, hči namestnega kralja Egiptovskega; truplo njeno so pripeljali v Kairo, kjer je imela biti pokopana. Princesinja, še ne 15 let stara, je bila omožena z Ibrahim-pašo, sinom Ahmed paše; 5. dne u. m. pa je v palači Ramleh namestnega kralja v Aleksandriji, hčerko porodila. Koj po porodu je njen soprog podal se na potovanje po Evropi. Čez 14 dni je za legarom (tifusom) zbolela in drugi dan že umrla. Že isti dan so umrlo iz Aleksandrije pripeljali v Kairo. V sprevodu so jo skoro vsi prebivalci do kolodvora spremili; med tem sprevedom je bilo več tisoč lir med ubogo ljudstvo razdeljenih. Drugo jutro so truplo prenesli v mošejo (mohamedansko cerkev) Rilah, kjer so jo pokopali. Čeravno je bilo pota do tje celó malo, trajal je vendar spreved celo poldrugo uro. Red tega spreveda bil je ta-le: V prvi vrsti je šlo 24 bivolov in 30 velbljudov, ki so kruh, dateljne, kuhano meso in sočivje nesli; za temi je prišlo 20 vozov naloženih s sodci vode in sirupa. Vse to je bilo med sprevedom med uboge razdeljeno. Vrh tega so skoplenci še 450.000 srebernega denarja med ljudstvo pometali. Za vozovi in živino je šlo 3000 duhovnikov, med katerimi so bili nekateri vsi v svili in zlatu, drugi pa napol goli; vsi so molili in pa z rokami ploskali. Za njimi je šla rodovina umrle in pa množica visocih državnikov; za tem pa so nesli trugo princesinje iz priprostega lesa narejeno, na kateri so ležale njene lepotije nad 3 milijone gold. našega denarja vredne. Truplo princesinje bilo je zašito v belo plahto. Trugo so v sredi mošeje v grob položili. Brž potem, ko je bilo to storjeno, so duhovniki blizo pokopališča zaklali onih 24 bivolov, jih spekli in jedli. Duhovniki so še celih 7 dni ostali blizo groba in neprenehoma molili za pokojnico. — No, to je pogreb, da je kaj vreden!

* *Petdesetletnica železnic* se bode ta mesec v Darlingtonu na Angleškem slovesno obhajala; na to slovesnost se pričakuje nad 1000 povabljenih gostov. Prva železnica, na kateri je začela moč vodnega soppa vozove goniti, šla je iz Stoektona v Darlington; odprla se je pa septembra meseca leta 1825, tedaj pred 50 leti. V Avstriji takrat nismo še imeli železnic

* *Odbor za Slomšekov spominek* je po poročilu „Sl. Gosp.“ v seji 3. septembra sprejel nasvete, vsled katerih se bo takoj začelo izdelovanje nagrobne plošče z latinskim napisom, priredjenje Slomškove slike pri krstnem kamnu v Ponkvi in pripravljanje črne plošče s slovenskim napisom, ki se bo vzdala steni rojstnega hrama Slomškovega. Za glavni spominek v stolni cerkvi je arhitekt Hartl na Dunaju poslal sicer krasen načrt, ki se pa zavolj prevelikih stroškov, katere bi nja izvršenje stalo, ni mogel sprejeti.

* *Dr. Robič*, kanonik in bivši profesor cerkvene zgodovine in prava na vseučilišču v Gradcu, je 28. dne p. m. petdesetletnico svojega duhovništva obhajal. Njegovi hvaležni učenci, posebno iz Gračke pa tudi Mariborske škofije so mu odposlali lepo latinsko pismo s pridjanimi 600 podpisi in 384 fotografijami.

* *Pruski cesar*, po svojem Bizmarku veliki preganjalec katoliške cerkve, je iz kanonov, katere je na Francoskem zaplenil, dal vlti velikansk zvon za katoliško in stolno cerkev v Kolinu. Že $\frac{1}{2}$ leta zaganjajo zvon, ki pa še ni ne enkrat zazvonil, ker se kladvo v njem nikamor ne gane, kakor da bi se dar cerkvenega preganjalca navlašč branil pri službi božji zadoneti.

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu skušenega starega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

IV.

Policijski komisar.

(Dalje.)

Meni se je zdel na prvi hip ta čuvaj sumljiv; mislil sem si namreč, da je v dogovoru s tujcem spustil ga v sobo in za to dobil plačo; zarad tega sem ga dal opazovati, kolikor se je dalo, po dveh skrivnih policijskih agentih, katera sta imela oblast prijeti ga, brž ko bi kaj sumljivega zapazila.

Poklical in zaslišal sem tudi vse železniške kondukterje, ki so bili tiste dni na poti med T. in D. vozili; al tudi teh ni nobeden vedel se spominjati, da bi bil videl popisanemu tujcu enakega človeka peljati se po železnici. Le eden teh kondukterjev se po dolgem premišljevanju spomni, da je, prevzemši vlak v M., zapazil v II. redu nekega človeka, ki je bil ves zavrit v svoj plašč in zarohnel nad njim, ko je prišel gledat karto njegovo, češ, da ga strašno v nogah trga in da gre v toplice; ta tujec, katerega je potem samega pustil, je peljal se do druge postaje od tod, tam pa je stopil iz voza in šel počasi proti izhodu. Obraza njegovega ni mogel videti, ker je bil ves zavrit.

V sili se človek prime za slamico, da bi ne vtonil, tako tudi jaz. Agenti, policaji, žandarji, ki so bili razposlani sledit tujca, so se vračali drug za drugim, nobeden pa ni zvedel ničesar. Le nek žandar je bil v okolici prijel nekega popotnega zavarovalnega agenta in ga prignal k meni, pa ta je brž dokazal, da je agent neke ondotne zavarovalna družbe in trgovca sin, kateremu je bil predstavljen, je naglo izrekel, da ta človek ni oni tujec, dasiravno mu je po obrazu nekoliko podoban; vrh tega je govoril jako slabo nemški in sicer v ondotnem narečju.

Zavoljo vsega tega se ni čuditi, da sem se poprijel onega tujca, o katerem mi je bil kondukter pravil; dasiravno sem sam malo nade imel, da bi prišel do kakega sledu, se mi je vendar zdela dolžnost, vse posku-

siti, kar bi mi utegnilo pokazati pot za tujcem. Tako se podam sam do one postaje in poprašujem po tujcu, ki je pred nekaterimi dnevi po železnici se tje pripeljal. Res toliko izvem, da je najel v vasi voz, s katerim se je odpeljal proti T. Voznik, katerega najdem po nekotikem popraševanju, mi pové, da ga je peljal do gostilnice blizo mesta; tam je stopil tujec iz voza in šel v gostilnico. Kak je bil, tega mi ni vedel povedati, ker se je skrbno v plajšč zavijal, češ, da ga po vsem životu trga.

V naznanjeni mi gostilnici, kamor se potem podam, mi pové krčmar, da je omenjeni dan res pripeljal se tujec k njemu ter prašal, če bi mogel dobiti kako sobo, ker se zavoljo prehudega trganja po udih ne upa dalje peljati.

„Jaz ga peljem v sobo“, nadaljuje krčmar, „katero imam sicer za dva tujca pripravljeno. Dá si prinesiti gori jedi in pijače, pa že čez dve uri pride sam doli, rekoč, da mu je trganje hipoma prenehalo in da gre v mesto, ker ga tam čakajo gotovo važna pisma. Meni se je to malo čudno zdelo, pa čemu bi se dalje brigal za gosta, ki plača vse pošteno, pa gré!“

Na to mi krčmar popiše tujca, kolikor se ga še spominja in njegov popis se je splošno vjemal s podobo, kakoršno sem si bil jaz po telegrafičnem popisu o njem v duhu narisal. Tudi to mi je pritrdil krčmar, da je njegov gost nekako čudno, nenavadno nemški govoril; ali je po prusko zavijal ali drugače, tega ne vé, ker mu ni znano, kako Prus govori.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

V Gorici 10. sept. — Ta mesec so prišle v Gorici na svetlo zanimive bukve v ital. jeziku; naslov jim je: „Almanacco e guida scematica della città e provincia di Gorizia“ (to je „koledar in razkazalni voditelj za mesto Gorico in za Goriško“). Reči, ki se nahajajo v I. in II. delu (koledarskem), so navadne raznotere stvari, ki so sploh v popolnih koledarjih. Veči del novo za nas je vse drugo, kar beremo v III.—VII. oddelku: razkaz vseh in vsakošnih oblastnij in uradov po vsi deželi z dotičnim osebjem; vseh šol v mestu (druge šole priobči uredništvo prihodnje leto); vseh dobrotnih naprav, društev in bratovščin, časnikov; vseh kupčijskih in obrtnijskih reči in fabrik; imenik trgovcev in obrtnikov; adrese mnogih oseb, ki imajo v javnosti kaj opraviti; pregled vseh županij in županov in veliko drugih reči. Z eno besedo repertôrij vsega, kar mika vsacega domačina in tujca, ki hoče o naših zadevah kaj izvedeti. Prav potrebna je bila taka knjiga in marsikdo je že po njej popraševal. Da si ni popolna, ker se tu pa tam še marsičesa pogreša, in bi tudi gledé na nekatere reči bilo želeti boljšega reda,*) smo vendar za prvo poskušnjo z razkazalnikom zadovoljni. Znabiti ne bi bilo napačno, ko bi se v prihodnjih letnikih italijanskim imenom uradov, naprav itd. dodala tudi iména v slovenskem in nemškem jeziku (poslednja z ozirom na tuje goste v naši „Nizzi“). Krajna imena slovenska naj bi se pisala po slovenski in samo med oklepaji v italijanskem pravopisu. Naslovi imenitnejših oseb, uradnijskih načelnikov itd. naj bi bili popolni, da, če jim hoče kdo kaj pisati, vé, kakošne naslove jim dati. —

*) Tako na pr. se mi zdi vrsta učilišče v oddelku IV. napačna, ker se ne drži ni alfabetičnega, ni kakega družega načela. Po „središčnem bogosl. semenišči je vrsteno — „svilorejsko poskuševališče“, za njim „kmetijska šola“, „gimnazij“ in „realka“ itd. Pravi red bi bil: a) državna učilišča in zavodi, b) deželne šole, c) mestne itd. Pis.